

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelősszerkesztő:

LUKÁCS TIHAMÉR.

Szerkesztőtársai:

**Lengyel Béla, Baróthy István,
Segesváry Viktor.**

Kiadóhivatali főnök: **Kovács Lajos.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 5 korona.
Fél évre . . . . . 2 kor. 50 fill.
Ifjúsági egyesületeknek . . . . . 4 korona;
Főiskolai hallgatóknak . . . . . 3 korona;
Egyes szám ára: 20 fillér.

Ifjúsági életünkről

Ha végig tekintünk a közelmúlt évek eseményein s figyelemmel kísérve szemügyre vesszük annak minden egyes jelenségeit, mozzanatait: — tapasztalataink alapján nagyon sok érdekes és értékes tanúságot szerezhetünk ezekből magunknak s okulhatunk jelen ifjúsági életünk vezetésére, irányítására nézve. Ezekből akarunk most egy pár gondolatot kiszakítani, megvilágosítani; ezekről óbajtunk mondani egyet-mást kevés szóval, de annál több tárgyilagossággal ifjúsági életünk tagjainak s az ez iránt érdeklődőknek.

Ha gondolatban visszazállunk a csak néhány évvel ez előtt történetekre s előnkbe állítjuk azt az erős küzdelmet, amelyet elődeink s előttünk élő, szereplő barátaink megvívta egymással, — a diák életnek olyan fázisait fogjuk szemlélni s tapasztalni, amelyek sok tekintetben megragadják figyelmünket, lekötik érdeklődésünket úgy jó, mint rossz oldalait, tulajdonságait illetőleg.

A két párt személyében feltegyverzett hadsereg állott egymással szemközt, mely erejének tudatában magasztos célját kitűzve, komoly elszántsággal lépett a harctérre. Maga az előkészület szép volt és méltó mindkét párthoz, ámde az eszközök megválasztása s a fellépés csakhamar féktelenségekbe, kiméltlen pártviszálykodásba csapott át. Mindkét párt szentül meg volt győződve, hogy az ő eszméik egyedül életképesek s áldásosak az ifjúsági életre. A szükséges organumaik is meg voltak. A belső és külső munkásság, társadalmi tevékenység, sajtó útján igyekeztek az ifjúság előtt közbecsülést, elismerést, tekintélyt szerezni s ha már meg volt, azt fenntartani. Egyik úgy, mint a másik dolgozott lázas buzgósággal, fáradhatatlan munkálkodással. Egyik a másikat a nemes versenyben multa felül; szóval volt mozgás, elevenség, ifjúsági élet.

Ámde ebben kirívó színek is mutatkoztak. A pártoskodás fékevesztet dühe, mint a legtöbb esetben, úgy itt sem nélkülözte az egyenetlen viszálykodást, a szenvedély perzselő tüzét, a személyek sértő gunyját. Szeretlenség, irigység, harag, gyűlölség vert tanyát közöttük. Elfordultak egymástól más-más ideálokat keresve, más-más célok után bolyongva, futkostak egymás mellett, egymás ellen.

S mi lett a vége?... Az, hogy a pártok félig lankadva kimerülten, félig szenderegve ébren, szaladgáltak tetszetős jelszók után; a sötét indulatosságtól elvakítva, téveteg léptekkel céltalan utakon indult az ifjúság zöme. Most már sem az egyik, sem a másik párthoz oly tömören és kiltartva nem csatlakoztak s nem lelkesedésből sorakoztak a vezetőkhöz, csupán csak színből. Ime, ilyen volt akkor az ifjúsági élet képe.

Majd jött más idő. Ugy látszott, mintha a harag tüze kialudt volna s a szenvedélyes indulatosság, személyes herce-hurcza elnémult volna. Ez az időszak a béke jegyében született, ezt mutatták a jelek. Paktum és paktum mindenütt, mindenben. Szépen indult, jól indult minden.

De csakhamar kipanttantak a rugók s megbénították ifjúsági életünk lüktető erejét. A személyek egymással meghasonlottak, kiütöttek az érdek-ellentétek s meglazították az egységes szellemet, az egységes munkát. Ismét két párt találkozott. Mindenik végezte a maga dolgát, eleinte szelet vetve, vihart aratva; később csendben, zajtalanul, de bizony eredménytelenül, mert nem volt meg az ifjúság között a kellő összhang. Jogász és theologus kérdést csináltak mindenből s mint mindig, — úgy most is ez volt kerékkötője a haladásnak.

Napok jöttek, napok mentek s az emberek kezdtek nézni, figyelni, szemlélődni. Látták, megfigyelték a pártok belső életének titkait, bele pillantottak az ifjúsági élet szövődékeibe, gondol-

koztak a látottak és tapasztaltak felett; egységes, egészséges diákpolitika megvalósítását, életképes, áldásthozó ifjúsági élet megteremtését tüzték ki célul. Most már nem a pártok vezették az ifjúságot, hanem megfordítva az ifjúság vezette, irányította a pártokat s terelte azokat egy táborba, közmegegyezéssel választott vezetők gondjaira bízva. Megalakították az egységes diákszellemet, az egészséges életet. Most már az ifjúság előtt nem kavargtak szélsőségi mozgalmak, érdeellentétek s nem bénították az ifjúság gondolkozását a szakok szerint osztályozott kérdések, hanem mindannyian egy értelemmel és egy akarrattal lévén, egy közös zászló alá csoportosultak.

Ez a zászló a béke és egyetértés zászlója volt s kibontott lobogója alá az egész ifjúság örömmel, lelkesedéssel sorakozott. Igen, mert régóta vágyakozott már a béke és egyetértés után. Megelégelte a szenvedélyes párttusákat, a személyes torzsalkodásokat. A józanságnak, értelmnek és bölcseségnek lelkétől indítva a békés munkálkodás és fejlődés alapfeltételei után áhítozott.

Ez a párt, ha ugyan annak egyáltalában nevezhető, nem a régi járt utakon haladt és halad, hanem teljesen új alapokra fektetve kezdte meg működését; nem hangzatos jelszavakat pengetett, nem csapott nagy zajt, nagy lármat munkálkodásának; nem ígért, nem kortes czélokért versengett s nem igyekezett feltűnést

kelteni, hanem odaadó figyelemmel szemlélve az ifjúsági élet jelenségeit, bajait, az ifjúság üterén tarva kezét, vizsgálódott az ifjúsági élet minden mozgalmi után, minden ténykedése között; szóval tanulmányozta a helyzetet s magát az életet az életben, s az életből ellesett és szerzett tapasztalatok alapján hozta létre s teremtette meg az egységes és egészséges ifjúsági életet. És épen ezért, mert ilyen uton-módon járt el, mert nem érdek és személyek játszották megteremtésében a főszerepet, mi nagy bizalommal nézünk ez évi munkássága elé. Hisszük, hogy az a lelkesedés, az a buzgalom, szeretet és ragaszkodás, mely ifjúsági életünk tagjait egymáshoz fűzte és és fűzi, nem ideig-óráig tartó lesz, hanem a csend, béke és egyetértés nyomán fel fog pezsdülni a munkakedv, a baráti szeretet és kölcsönös támogatás. Az ellankasztó szeretetlenség nem szakítja szét az igaz barátság aranyszálait; a közöny és nemtörődömség nem szedi többé áldozatait közöttünk a harcziás ellenségeskedések miatt; ne is engedjük, hogy a békés egyetértés ideje alatt az elernyedés, a lankadtság, dologtalanság, avagy munkátlanság vegyen rajtunk erőt.

Mi hisszük, hogy ezeknek ellenében a komoly munkálkodás, a békés fejlődés, az egészséges haladás ideje fog ifjúsági életünk mostan vidám tavaszára elkövetkezni; hisszük, sőt meg vagyunk róla győződve, hogy a tél dermedt

T Á R C Z A.

Az enyém . . .

(Julius Sturm.)

*Az enyém a legszebb rózsza,
Piczi, piros rózsza.
S két szép csillag életemnek
A beraagyógója.*

*A rózsza a babám szája,
Piczi, csókos szája,
S a két csillag — égő csillag
Sötét szemepárja.*

Lukács Tihamér.

A civilizáció haladása és a betörés.

Capus Alfréd től.

(Egy betörőbanda éjnek idején behatol egy előkelő magánlakásba és hozzá lát a fosztogatáshoz. Szanaszét a

szőnyegen a legkülönbébb alaku és szerkezetű finom betörőszerszámok.)

Első jelenet.

A betörők főnöke (leveti legujabb divatu felöltőjét, mely elegáns frakköltönyt takart el, gallérja, kézelője hófehér, gomblyukában gyönyörű gardénia): Valamennyien itt vagyunk? Nem maradt el senki utközben? Ugy hát kezdetjük.

Első betörő (figyelmesen körülnézve a drága butorokon és főképp a Wertheim-szekrényen): Jaj de pompás falat!

A főnök (szigoruan): Miféle kaszárnya kifejezés ez! Nem tud disztingváltabb hangon beszélni? Igazán nem értem, mit gondol ön, hol van?

Első betörő: Bocsánat, kicsuzott a számon.

A főnök: Igyekezék kedves barátom jobban vigyázni a nyelvére! Triviális beszédmodora

hidege soha nem fagyasztja meg a sziveket, a lelkeket. Igen, az előjelekből s ifjusági életünk jelen helyzetéből van elég okunk ezt következ-
tetni, mert ifjusági életünk vezetése, irányítása jó kezekbe van letéve, akik most jól megvetve az alapot, a következő nemzedéknek is elkészítik a talajt, elegyengetik az utat s oly egyenessé teszik, melyen járva nem botlanak meg soha s nem leend keserű csalódás osztályrészük, mint nekünk. Adja Isten, hogy ugy legyen! hogy eme feltevésünkben ne csalódjunk, hanem hitünk a késő időkben biztos tudattá, valósággá változzék.

Baróthy István.

Emlébeszéd.

Irta s a debreczeni Joghallgatók Önképzőköre által Kossuth Lajos halálának 10 éves fordulójára alkalmából 1904 márczius 20-án rendezett emlékünnepevényen felolvasta dr. Bartha Béla, jogakad. tanár.

A közteljesítés kimondása tette lehetővé, hogy Magyarország, melynek 1839—40-ben ösz-
szes állami bevétele 34 millió forint volt, s ebből se tudott 7 milliót elkölteni, hanem beszállította a bécsi központi állampénztárba; de amely a bírások, a közigazgatás, a közoktatás, a közgazdaság és szegényügy feladataiból elenyésző csekélységet vállalt magára: mondom, hogy ez a magyar állam alig valamivel több, mint egy fél-

század multán, amelybe esett egy milliárdnyi értéket megsemmisített belső harc s 18 évi elnyomatás, hogy ez a magyar állam ma 1000 millió koronás költségvetéssel dolgozhatik.

Az 1848: IX. törvényezikk még talán az eddigieknél is nagyobb alkotás: eltörülte a jobbágságot, az urbért és azt pótló szerződéseket, eltörülte az uri törvényhatóságot, vagyis felszabadította a magyar földet s a magyar népnek azon tagjait, kik addig csak a földesur, az egyház és állam közterheit hordozták, de a nemzet tés-
téből mondhatni ki voltak zárva, jogok nélkül szükölködtek.

Fényes Elek hires statisztikai munkájában a nemesség számát mintegy 540,000 főre teszi; a kereskedőkét s iparüzőkét 125—126,000-re (családtaggokkal 5—600 ezer), amikor is a jobbágy lakosságra mintegy 10—11 millió lélekszám esett volna, 20-szor annyi, mint a nemesség, s tizszer annyi, mint az ország egész más lakossága.

S ez a temérdek ember alá volt rendelve földesura közigazgatási, büntető és bírások hatalmának; 1836-ig röghöz volt kötve, 1844-ig nemesi birtokot nem vásárolhatott, közhivatalt nem viselhetett; ha gyalogos volt, 104 napot, ha igaerővel birt, 52 napot tartozott évenként urának dolgozni, termésének 9-ét a földesurnak, 10-ét az egyháznak beszolgáltatni; borból, aprómarhából dézsmát fizetnie, hosszú fuvarra mennie, urának vadászatain hajtania, ha homokot ásott,

határozottan visszatetsző és nem önhöz, hanem csak holmi csirkefogókhoz méltó!

Második betörő: A főnök urnak igaza van.

A főnök: Mi most a legelőkelőbb körökhöz tartozó egyénnél vagyunk. Bizonyos tekintetben ugy kell tekintenünk magunkat, mint az ő meghívott vendégeit és annak megfelelően viselkednünk. Már az sem valami kellemes dolog rá nézve, hogy kifosztjuk, legyen meg legalább az a vigasztalása, hogy nem holmi bárdolatlan ficzkók fosztották ki.

A betörők: Jól beszél.

A főnök: Százszor megmondtam ezt már önöknek és egy alkalmat sem szalasztok el ismételni. Mi nem vagyunk holmi vidéki tolvajok, hanem előkelő betörők, a felügyelőknek mondhatni egy bizonyos neme, kik megjelenünk a gazdag házakban, mikor a legkevésbé vannak rá elké-

szülve és elvisszük az ott fölhalmozott vagyontól feleslegét. (Élénk taps.) Ne tapsoljanak oly hangosan uraim, nem tudni, ki járhat erre.

Egy betörő: Rendőr érkezik.

A főnök: Valóban, valóban. De bármily körülmények adják is elő magukat, sohse feledjék uraim, hogy nekünk nem szabad durva, erőszakos eszközöket alkalmazni. Tapintat, gyöngédség, alkalomadtán humor, semmi brutalitás.

Első betörő: Méltóztassék megmondani, hol kezdjük?

A főnök: A Wertheim-szekrényen természetesen! Emil és kegyed Alfonz sziveskedjenek csak megnyitni zaj nélkül és amennyire csak lehetséges, kiméletesen!

Emil: Frakkom egy kissé zseniroz, szeretném levetni és ingujjban dolgozni.

A főnök: Ezt a leghatározottabban meg-

meszet égetett, téglát, vályogott vetett, ha pálinkát főzött, boltot nyitott; fizetnie; a földesur által mért italt ihatta, az ő általa mért húst vehette volna, ha pénze lett volna rá; folyóban, tóban csak az ő engedelmével s fizetség mellett halászhatott; a vármegye, ha kellett, az állam részére ingyenes közmunkát végezett, hadi adót fizetett, kötéllel fogták katonának, katonát szállásolt s e terhek alól nem is igen szabadulhatott, mert, mint láttuk, a földesur birtokáról egész 1836-ig el sem költözhetett, pályát szabadon 1844-ig nem választhatott.

Mindezen elnyomatás, nyomor és visszásság megszüntetését jelenti ez a nagy törvény, az 1848: XI. törvénycikkkel együtt, mely a földesuri hatóság helyett rendes bíróságokat léptetett életbe a XIII-kal, mely a papi tizedet törölte el. De a XII. törvénycikk egyuttal gondoskodott a földesurak anyagi veszteségeinek kárpótlásáról is.

Olyan volt ez, sőt, mert a földesurakat nem egyszerűen megfosztotta a történelmi fejlődés által adott jogaiktól, hanem kárpótolta őket s e kárpótlást az 1848: IX. törvénycikk a nemzeti becsület védpaizsa alá helyezte, — még szebb volt, mint az 1789 aug. 4-iki éjszaka, hol a francia nemzetgyűlés a hűbériséget egyetlen tollvonással megszüntetvén, kimondotta amaz emlékezetes ígéretet: „Legyen szabad az ember. Legyen szabad a föld, miként az ember!”

Magánjogunk kiépítésének alapját megve-

tette az 1848: XV. törvénycikk s az általa kitűzött feladatot, a magyar polgári törvénykönyv megvalósítását több, mint egy félszáz esztendő után sem volt képes az utókor valóra váltani s ma is csak az előmunkálatoknál tartunk.

Közigazgatási jogunk modern alapokra fektetését kezdeményezte a független felelős miniszterium megalkotásán kívül a XVI. törvénycikkely a megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról, mely a születésre való tekintet nélkül választandó megyei állandó bizottmányt, a mai törvényhatósági közgyűlés elődét alkotta meg, mely kimondotta, hogy mindezen gyűléseken s bizottságokban, a társországok kivételével, a tanácskozási nyelv a magyar, amit aztán oly szerencsétlenül ejtett el az 1868: XLIV. törvénycikk. E törvényhez méltán sorakozik az 1848: XXIII. törvénycikk a szabad kir. városokról, XXIV. törvénycikk a községi választásokról, XXV. és XVI. a szabadkerületekről, XXVII. Fiuméről és Buccariról.

A nemzeti szín és czimer ősi jogait visszaállította az 1848: XXI. törvénycikk, még pedig oly erővel és hatálylyal, hogy más intézkedéseink a nemzeti önállóság, az állami függetlenség ki-domborítása tekintetében eltörpülnek mellette.

Az 1848: XXII. törvénycikk gondoskodott a *nemzeti őrsereg* felállításáról s határozottan kifejezi azt, hogy emellett legyen *magyar rendes katonaság*, tehát *magyar hadsereg*.

tiltom önnek! Vagy frakkban működik, vagy pedig nem tarthat igényt ma estére tiszteltetésére.

Emil: Hát akkor maradjon, legföllebb csak bepiszkolom magam.

A főnök: Majd a toalett-szobában rendbe hozhatja.

(A két kijelölt betörő egy szempillantás alatt megnyitja a vasszekrényt.)

A főnök (belenézve): Teringette! Jól meg van töltve. Arany, értékpapirok, ékszerek! Ezen lakás tulajdonosa valóban előkelő ember!

Egyik betörő: Nézzétek, egy csomag levél!

Első betörő: Olvassuk csak, hátha szerelmes levelek!

A főnök: Maradjanak csak csendben, uraim! És tegyék vissza a leveleket oda, ahonnan elvették! Ki látott ilyet? Elolvasni a másnak szóló leveleket! Hallatlan! Hol nevelkedtek önök?

(Szégyenkezve visszateszik.) Ugy! Adják most ide nekem az aranyat és ékszereket, ez sokkal okosabb!

Első betörő (fülelve): Mintha zajt hallanék!

Más betörő: Ugy rémlik, mintha valaki a lépcsőn jönne fölfelé!

Más betörő: Meg vagyunk fogva!

Más betörő: Ezer ördög! Kulcsot dug a zárba!

A főnök: Csak nyugodtan! Hagyják rám az egészet!

Második jelenet.

(Előbbiek és a lakás tulajdonosa, aki kinyitja az ajtót és belép.)

A tulajdonos: Tolva... (Elhallgat, azt hívén, hogy csalódik, miután látja a frakkos és hófehér galléros embereket.) Uraim...! én... ez a dolog... nem értem.

Az 1848: XX törvényczikk a bevett keresztény vallás felekezeteire nézve a teljes egyenlőséget és viszonyosságot állapította meg s kimondotta, hogy összes egyházi és iskolai költségeik az állam közköltségéből nyerjenek fedezetet. A protestáns egyházak jogainak új megerősítését, anyagi terheinek elviselhetésére a lehetőséget adja meg e törvény, tehát az ország 4 millió lakosára nézve a szabadság és jogegyenlőség kimeríthetetlen kincses bányája lett, melyet az utókor nemcsak hogy fel nem tárt, hanem jelentékeny részében újra betemetett.

Az 1848: XVIII. törvényczikk szabadsajtóval, a XIX. törvényczikk tanszabadsággal, a XXXI törvényczikk szabad irodalommal ajándékozta meg nemzetünket.

Egész közgazdasági életünk ujáteremtésére voltak hivatva az ősiséget eltörlő s a jobbágyságot megszüntető már említett törvények, melyek a birtokot felszabadították, a földhitelt nem annyira emelték, mint inkább megszüntetni segítették, aztán a XIV. törvényczikk, mely országos hitelintézetet akart létesíteni; a XXX törvényczikk, mely nagyszabású vasut- és utépitési, csatornázási és vízszabályozási munkálatok alapjait fektette le.

Látjuk tehát, hogy az 1848-iki törvények alkotmányjog, bíraskodás, közigazgatás, magán- és büntetőjog, közoktatás, sajtó, s általában minden okos közszabadság, nemzetgazdaság terén oly elveket vettek föl törvénytárunkba, melyek

az elmaradt szegény, függő helyzetben levő országot mintegy egy csapással lettek volna hivatva a független, művelt és gazdag európai népek egyenrangú testvértársává tenni

Mindezekben az érdem, a munka, a siker, ismét hangsúlyozom, nem kizárólag a Kossuth Lajosé; százan és ezren, évtizedek óta dolgoztak rajta a nagyok, a nemesek, a nemzet névtelen napszámosai egyaránt. Ámde ennek az érdemnek, ennek a munkának oroszlánrésze a Kossuth tudásáé, akaratáé, bátorságáé, nemes lelkületéé, fáradhatatlan küzdelmeié.

A nemzet 20 évi dermesztő tetszhalott álmából felkelve, ott folytatta, hol 1848-ban elhagyta, arra az alapra épített s épít még ma is és századokig, mert azokat az alapelveket, melyek nemzet és emberiség örök érvényű eszméi, a haladó idő meg nem semmisíti, csak formáiban alakítja, ám lényegükben erősíti

És ha nagy volt ő a vértelen forradalommal kivivott eme titáni munka alkotásában, még nagyobbnak bizonyult, mikor nemzetét, hazáját az árulás, a zsarnokság, a leigáztatás ellen kellett védelmeznie.

Sokat, sokat lehetne mindezekről mondani. De hogyan szólhatnánk méltóképpen a tűnő percek arasznyi határai között azokról, amiket ő az örökkévalóság számára épített.

Én gyenge erőmmel csak azt tűztem czélomul, hogy őt a debreczeni őskollégium joghall-

A főnök (hozzálép és udvariasan meghajtja magát): Méltóztassék helyet foglalni uram! Ön idehaza van! (Int társainak, kik, mint az árnyak, zaj nélkül körülveszik)

A tulajdonos: De hát magyarázzák meg nekem... (észreveszi a szobában a rendetlenséget) Ahán!

A főnök: Bocsánatot kell kérnem öntől, hogy bejöttünk a lakásába, mielőtt lett volna szerencsénk önnek bemutatva lenni.

A tulajdonos (észreveszi a felnyitott vaszekrényt): Hogy ha nem csalódom, önök...

A főnök (egy kézmozdulattal félbeszakítva): Nagyon kérem önt, ne bosszankodjék! Én örömezt megmondanám nevémet, de semmire sem menne vele, mert mi nem tartozunk az önök társaságához. E'égdjék meg azzal a tudattal, hogy semmi rosszat sem akarunk önnel

A tulajdonos: Segits... (Egyik betörő szájára teszi fehérkesztyűs kezét.)

A főnök: Semmiféle erőszaktól nem kell félnie. Ha úgy gondolja, hogy én önt megsértettem, rendelkezésére fogok állani. De ebben a perczen....

A tulajdonos: Tolvaj!!

A főnök (szemöldökét ránczolva): Ön egy szóval többet mondott, mint szabad lett volna. (Int egyik emberének, ki egy darabka, folyadékba mártott szivacsot hoz.) Végtelen sajnálom, hogy a legvégsőhöz kell nyulnom, de kényszerít rá. Ez itten kloroform. Mi most önt elaltatjuk, míg befejezzük munkánkat. (Többször egymásután orra alá illeszti a szivacsot.) Reggel majd szépen fölébred, ennyi az egész.

A tulajdonos (Sóhajt egyet és elalszik.)

A főnök: Jó éjszakát uram! (Tovább folytatják munkájukat.)

Fenyédi.

2a

gató ifjúságának kegyeletes emlékünnepe mint ujkori jogéletünk egyik leghatalmasabb tényezőjét, jogi műveiben, jogi alkotásaiban, társadalmunk ujjaalkotása végett folytatott alapvető munkájában mutassam be.

A többi a történetíró feladata.

Hiszen ő volt az, ki mint ez ország első független pénzügyminisztere, milliókat teremtett a semmiből; nem, — nem jól mondtam: milliókká varázsolta e nemzet honszerelmének aranyát, hogy a szegény, orvul megtámadott hazát meg lehessen védelmezni; ő volt az, ki majdnem halálos betegen vánszorgott fel amaz emlékezetes, örökké feledhetetlen 1848. évi jul. 5-iki országgyűlésre, hogy oda dörögje nemzetének: „Uraim, a haza veszélyben van!” és az országgyűlést elöntötte a honfiai aggodalom s lelkesedés óriási lávája s 200,000 honvédet ajánlott meg nemzeti létünk védelmére; ő volt az, ki erre leborult a nemzet nagysága előtt; ő volt az, ki szavának csodás hatalmával névtelen félistenek ezreit és százezreit, a dicső honvédsereget varázsolta elő néhány hét, pár hónap alatt. Ő volt az, a Habsburg-ház trónvesztésének kimondása után, ki mint kormányzó vezette e nemzet hajóját beteljesülni készülő végzete felé.

Ő vitte magáva', mint szegény, vagyontalan bujdosó, a feltámadásunk reményébe vetett törhetetlen hitet s a bitófák és börtönök fölött látta kigyulni a nemzeti függetlenség hajnalcsillagát.

Nem volt Európának s Amerikának szabadságszerető népe, nem oly függetlenségi törekvés, melylyel 1851-től 1866-ig ne szövetségzett volna hazája elnyomója ellen.

S midőn ezt tette, angliai s amerikai körutjában egyuttal dicsőséget s elismerést szerzett a magyar népnek, a magyar névnek Angol nyelven tartott szónoklataival, felolvasásaival meghódította a világ két legszabadabb népének rokonszenvét számunkra. De ő egyéni diadalai közepette is hazájának élt; fel akarta rázni a büszke Albiont s a csillagos lobogó hazáját, hogy szálljanak sikra eltiport alkotmányunkért Szövetségesévé lett II. Napoleonnak s míg részese volt az olasz egység kivívásának, addig másrészt itt benn tartotta fenn a reménykedést, szervezte az ellenállást, pénzeket nyomtatott, a győztes uralkodó ellen felvette a pört Nagybritannia bírósága előtt, fegyvereket szerzett s akart becémpészni az országba s csak az oláh fejedelm

árulásán mult, hogy tervét meg nem valósíthatta. De mégis már-már ott volt, hogy célját érje, mert amit lángesze és szónoki hatalma, szabad népek rokonszenve s lelkesedése folytán nehéz munkával összeszerzett: azokat a százezreket hazája felszabadításának oltárán áldozta föl, valamint minden munkáját, életének minden percét.

De ekkor a súlyos veszteségek által megrendített hatalom belátta, hogy a Kossuth és az emigráció által szervezett fölkeléssel szemben el kellene buknia; a király békejobbot nyújtott a sokat szenvedett magyarnak és a nemzet elfogadta azt.

(Vége következik.)

Október 6.

Pályadíjat nyert s az okt. 6-iki gyászünnepegyen elszavalt költemény.

*Lombhullató ősznek, halk, siró fuvalma . . .
Vedd szárnyadra lelkem, s repítsd, repítsd tova!
Tarlott mezők, rónák, sárgult rétek fölött,
Messze, messze innen, Arad felé, oda!
Hol a magyar népnek szent sirjai vannak,
Hová sóhaja száll ma minden magyarnak . . .
Oda repítsd lelkem! halkan, szellőszárnyon,
Ahol halva fekszik a szent Tizenhárom!*

*Oda repítsd lelkem! Ott hadd kezdjen dalba
Süppedt sirjain a porló tetemeknek . . .
Hátha csodás lelkük, mely sirjuk körül leng,
Hátha dalába' tán ihletet lehelnek!
Lelkesítő tüzet, — amely lánggal égve . . .
Belopózna minden hű magyar szívébe
S olyan honszerelmet gyujtana fel ottan . . .
Mely idők végéig soha el nem lobban!*

*Ott hadd kezdjen dalba! Ott! sirjaik körül . . .
Hol az őszi szellő halk suttogásából . . .
S a fáról csendesen lepergő levelek
Zizegéséből, hős-, dicső daliákról . . .
Régi, szép időkről hallunk csodás mesét!
Amelyek átjárják a szívet, a vesét!
Melyek tűzrózsákat festenek az arcra!
S béragadják lelkünk egy nagyszerű harcba!*

*Hadd lássuk álmodó réveteg szemekkel
Még egyszer azt a szép, csoda-hős világot!
Mikor mesebeli leventéket termelt
Magyarország földje s delelőre hágott
E maroknyi népnek hire, dicsősége,
Mikor lángbetűkkel írta fel az égre . . .
Hogy élete, vére egy cseppet sem drága!
A magyarnak, hogyha veszélyben hazája!*

*Hajh! mert veszélyben volt! Ellenünk támadtak,
Zsarnokaink rémes, vérszomjas hadai . . .
Körülzönlöttek, mint kicsiny szigetet
A háborgó tenger vést zúgó hajjai . . .*

Irodalomtörténeti vázlatok.

(Folytatás.)

Vörösmarty romanticizmusából fejlődött ki — mint tudjuk — a reformkorszak középső évtizedében a népi elem beajtása által a nép-nemzeti költészet, melynek keretében a költők elé kitűzött feladatot, a „szépnek nemzeti ábrázolását“ Petőfi és Arany eddig utól nem ért művészettel valószínűsítették meg. Az ötvenes évek elején azonban hanyatlás áll be, minek magyarázatát írónk két ellentétes törekvésének megfigyelése adja meg. Egy részük ugyanis a népiest a művészi elem rovására igyekezett tulságosan is érvényesíteni, míg a másik fél ennek teljes kiküszöbölésére törekedett. Az első áramlat visszahatásaként jelentkezik a másik s mindkettőnek csak kárát vallotta és vallja mai napig költészetünk. A népies ugyanis nem lehet általános érvényű elv, melynek költőink feltétlen hódolni kötelesek, csak költészetünknek bizonyos részét alkotó elem, melynek a nemzetivel és művészivel egyazon mértékben kell érvényesülnie. E kettőnek, az elvnek és elemnek összetévesztése szomoruan bosszulta meg magát az ötvenes évek kelmeiségnek elkeresztelt költészetén, melyet a petőfieskedők izetlenkedései örök időre megbélyegeztek. Ezt a kort még megérte Vörösmarty, nem csoda, ha nem volt kedve, lelke keserűségével az éktelen zajba keveredni.

Mindehhez járult költőink honfiai fájdalma. Látni kellett, hogy Szózatában a valót jósolta meg s hogy a „nagyszerű halál“ napjai im elérkezők. Hiába hessegetné el maga elől a szörnyű rémképet, gyermekeinknek ama bizonyos versszak nélkül kell betanulniok a költeményt — lelke boruját csak élete végén, az egész Európa politikai egyensúlyát fenyegető krimi háboru kitörésekr szakitja át a remény sugara, mikor hattyudalában, a „Vén cigány“-ban ünnepet ígér még egyszer a világnak (1855).

Széchenyinek is volt hattyudala, méltó e nagy férfiú életéhez. Nem költemény, hanem több ennél: egy nemzetéért rajongó, hazája lealázásának szégyenét, a zsarnokság bűnének utálatát mélyen átérző szív tehetetlen vergődése

A német nyelven megjelent Blicket értem, melyben a legnagyobb magyar kétségbeeséssel határos fájdalmát a humor és gúny vegyülékében önti ki. Viharzó menete, csapongó gondolatai nem

egy helyt emlékeztetnek a rhapsodia hangjára, arra a műfajra, mely alá Vörösmarty Vén cigány-át is sorozzák az aesthetikusok.

II. Kossuth és Petőfi.

Mint dolgozatom bevezetésében kifejeztem, a politikai viszonyok sohasem gyakoroltak oly benyomást irodalmunk fejlődésére, mint épp-e korszakban. A harc, melynek főcélja a jogtalan jobbagyságnak az alkotmány sáncaiba való befogadása volt, természetesen ráterelte a figyelmet a népre, melynek szokásait, nyelvét, majd költészetét is tanulmányozni kezdték. Nem lesz érdektelen a mindinkább fokozódó érdeklődésjeleit figyelemmel kíséni. Ez az érdeklődés elsősorban a népköltési termékek összegyűjtésében nyilvánul, melyre Komárom vármegye 1832-ben egyenest felhívja az Akadémia figyelmét. A megvalósítás érdeme azonban a Kisfaludy-társaságé, mely Erdélyit bizta meg a „Magyar népdalok és mondák“ megszerkesztésével s úgy ő, mint társai csakhamar becses anyagot bocsáthattak költőink rendelkezésére.

A gyűjtéssel párhuzamosan magában a költészetben is fokozatosan érvényesül a népies elem. A reformkorszak elején a lírában s itt-ott a drámában nyilvánul újító, átalakító hatása s csak jóval később az eporszban. Kisfaludy Károly, Vörösmarty és Czuczor voltak az elsők, kik bár csak mellékesen, valószínűleg Bajza buzdítására népdalokat írnak. Tovább vizsgálva a népi elem érvényesülését líránkban, alkalmunk nyílik egy-szersmind a magyar dal 19. századbeli fejlődésére rövid áttekintést vetnünk. E fejlődés három stádiumának zárköveit három legnagyobb költőnk dalai képezik. A Vörösmarty előtti iskolák megteremtik a műdalt, de külföldi, nemzetietlen áramlatok hatása alatt. Vörösmarty s az Aurorakör tagjai a dalba a művészi elem mellé a nemzetit is beajtják, sőt helylyel-közzel a népies ér is fel-felcsillan, melyet — mint látni fogjuk — teljes érvényre Petőfi emel. A tökéletesség magaslatát Arany lírájában éri el a magyar dal, ki e három elemnek, a művészinak s a népiesnek egybefolyt menzetinek harmónikus összeolvastására gyönyörű mintákat nyújtott.

Mig azonban mindez megtörtént, addig nagy változásnak kellett bekövetkezni politikai s irodalmi viszonyainkban egyaránt. 1848 ban kitör a forradalom, mely egy csapással átalakítja évezredes

alkotmányunkat. Hasonló vihar söpri végig pár évvel előbb az irodalom mezeit is, melynek dátuma a magyar szellem történetében a főntebb említettével talán egyenlő fontossága. A politikai harcok irányítója e korszakban Kossuth, az irodalmiaké Petőfi volt.

(Folyt. köv.) **Kostyák József.**

MOZAIK.

A szemek jelentése.

Nincs az embernek egyetlen olyan része sem, mely az illetőnek lelkében végbemenő állapotokat jobban tudná feltüntetni, mint a szem. Hisz már a psychologus is azt mondja, hogy: „a szem a lélek tükré” — és ez valóban úgy is van, mert az összes érzelmeket, melyek a lélekben végbemennek, a szem elárulja. Mert míg az arcz gondosan el tudja rejteni a bánatot, addig a könnyező, megtört és homályos szem azt tüstént feltárja előttünk. Azonban a mosolygó és ragyogó szem: az örömet, boldogságot, reményt; s a félig nyílt, égfelé emelt szem pedig az imádást és könyörgést nem kevésbé fejezik ki, mint az előbbi a bút. A feszült tekintetű és egészen kinyitott szem a parancsolást, vagy épen az ennek ellenkezőjét: a tiltakozást fejezi ki, s így tovább.

A szem mindenre képes. Egy pillantás, s az embert elragadja, boldoggá teszi, szívébe reményt olt; vagy viszont boldogtalanná, szerencsétlenné tesz, a még megmaradt kis reménytől is megfoszt. Szintén a szemből olvassuk ki a lélek nyugalmát, vagy annak szenvedélyes háborgását. De a szerelem az, amit a legjobban és legérthetőbben visszatükröz. Ezt bizonyára mindenki el fogja ismerni, aki már egyszer ezen a stádiumon keresztül ment. Hiszen nem nyilvánítja semmi sem jobban a szerelmet, mint a szemnek egy delejező sugara, mely szívünkérzelmeinek minden húrját rezgésbe hozza. Mert hisz a beburkolt szavak, vagy cifra frázisok, vagy az arcznak különböző kifejezései azok csálhatnak, de a szem: az soha. Mert hogy igazat mondok, erről meggyőző Jókainak azon mondata, mikor így szól: „Nincs az a ékesen írott instancia, melyből többet lehessen kiolvasni, mint a szemből“.

A szemek különböző színéről a lélek állapotára is lehet következtetni. Így azt tartják, hogy a szürke szem, az ravasz. (Hogy miért van

ez az általános nézet, azt magam sem tudom, legfeljebb onnan lehet következtetni, hogy a macska ravasz és annak pedig a szeme szürke.) A barna szemről azt mondják, hogy pajkosságot jelentenek s azt állítják, hogy ebben két kis ördög lakik, melyek kiszemelt áldozataikkal démoni játékot játszanak. Hej! pedig milyen nagy azoknak a száma, kik örömmel adják el magukat e kis ördögöcskék játékának és nem félnek azon lángtól, melyet ezek szívükben felgyújtottak.

A kék szemről azt mondják, hogy hűséget jelent. S onnan magyarázzák ki, hogy az égbolt mely a földet évezredek óta veszi körül, szintén kék. Szépek is azok a buzavirág kék szemek, annyi szelidség, epedés, édes ábránd van bennük. Ott van lefestve az ég. Hej! pedig milyen sokan szenvednek ezen szép szemektől.

A fekete szemek a legszebbek, de egyszerűsége a legveszedelmesebbek is. Ez gyújt, mint a villám, ez részegít, mint a legerősebb bor, elandalít, mint a legbájosabb zene.

Hej! a fekete szem éjszakája de sok nyugtalan és álmatlan éjszakát okozott már némelyeknek. Jó őrizkedni tőle, aki teheti, — de én már nem tehetem.

S—y.

Dal az első édes absentiáról.

*Az első édes szerelemről
Elhangzott már sok költemény.
Megénekelve százezerszer
Az első bók, első remény.
Az első édes csókról ódát
Zengett immáron sok titán,
Hadd zengjem hát meg én ez egyszer
Első, édes absentiám!*

*Mondhatnám, hogy május volt épen,
S illattal telve volt a lég,
Csalogány és pacsirta zengett,
S köröttem nyílt virág elég.
Vagy hogy felhőtlen nyári éjen
A nyájas hold bámult rém,
Mikor véletlenül befogtam
Első édes absentiám!*

*Inkább borongó őszi nap volt,
Nem ragyogott se nap, se hold,
Virág se nyílt s bús verkliszónál
Legfeljebb pár csekéd dalolt.
S a „Bika“ egy kicsiny zugában, —
Ahol pinczérben nincs hiány, —
Zöld asztal mellett fogtam én be
Első édes absentiám!*

*A zöld posztón három golyócska
Pergett a sok kibicz előtt
S én jobbra-balra önfeledten
Hosszu botokkal löktem őt.
Egyszerre csak — titkos sejtésként —
Eszembe ötlött nagy hibám, — — —
S egy nagy gixerrel együtt fogtam
Első édes absentiám!*

*Másnap órára busan mentem,
S tanárom ekkép kérlelém:
„Oh igazolja azt az órát,
Mert másképp tul nem élem én“.
De ő mogorván ennyit mondott:
„Nem, ön lehetetlent kíván“.
Igy maradt hát örökre rajtam
Első édes absentiám!*

*Első, édes absentiámról
Álljanak itt e bús rímek,
A harmadikat, negyediket
Majd másik költő zengi meg.
Az ötödikre, hatodikra
Jobb, ha kezem fátyolt takar,
Hisz' ezt majd bélyeges papíron
Megzengi a tanári kar!*

Xyz.

Sakkrovat.

Rovatvezető: **Lévay Kálmán.**

2-dik számú játszma Játszották Győrött 1903 márcziusában Szávay Zoltán (világos) és Schlesinger József (sötét).

1. e4—e5, 2. f4—e+f, 3. H f3—g5, 4. h4—g4,
5. H g5¹—h6, 6. H×f—K×H, 7. d4²—d5,
8. F×f—d×e, 9. H c3—F b4, 10. F c4†—K g7,
11. h5¹—H f6, 12. 0—0—H f6, 13. H×e¹¹—H×H,
14. c3 F d6, 15. V d3—F f5, 16. F e5†¹—H×F,
17. B×F¹⁴—H×V, 18. B f7†—K g8, 19. Bf1—He5,
20. B f6†¹⁵—K g7, 21. Bf7—K g8, 22. B f8††—K g7,
23. B f7†—H×B, 24. B×H†—K g8, 25. B f6†
és remis.⁶

¹ E lépéssel világos az Allgaier cselbe me-
gyen által és tagadhatatlanul igen élénk játékot
nyer a huszáráldozatra, bár az Allgaier csel helyett
biztosabb volna 5 H e5-el a Kiseritzky cselbe
menni által.

² Az Allgaier csel legerősebb variánsa,
számba jöhet még 7 E c4†; V×g4 már gyengébb.

³ Remek kombináció bevezető lépése.

⁴ A kombináció csúcspontja.

⁵ Még egy próba a nyerés kierőszakolására,
mert 0 H×F esetén 2 lépéses matt következne.

⁶ Világos az egész partiet remek stylumban
vezette s általában az egész partie lefolyása arról
tanuskodik, hogy a világos bábok vezetője igen
tehetséges játékos s igazán kár, hogy véglegesen
le akar mondani e nemes játékról

S e partie a legszebb czáfolat azon vaskalapos
mondásra, hogy „remis partie szép nem lehet“.

Sakkhírek. Akadémiánkon a sakk-kedvelők
versenyt szándékoznak rendezni; az érdekesnek
ígérkező szellemi torna valószínűleg még ezen
hónapban megkezdődik.

Ifjusági hírek.

Ifjusági gyűlés. Népes gyűlést tartott az akadémia
polgársága október 5-én. A nagyfontosságú gyűlés egyetlen
tárgya az ifjusági zászló ügye volt. Régen égett már az
ifjuság ettől a vágytól, de hol ideje, hol pedig módja nem
volt elég ez eszme keresztülviteléhez. Mint egységes szellemű
testület jelent meg ezen úgy a theologus, mint a jogász,
mert közös ideál hevítette mindannyiójuk lelkét, s ennek adta
bizonyosságát különben a gyűlés komoly méltóságteles lefo-
lyása is. Kövér Árpád senior nyitotta meg a gyűlést, szíves
szavakkal üdvözölve a megjelenteket, s egyben jelezte a
gyűlés tárgyát; a jegyzőkönyv vezetésére pedig Baróthy
István 3. th-t kérte fel. Ezek után H. Kiss Pál 2. jh. emel-
kedett szólásra s lelkes beszédben hívta fel az ifjuság figyel-
mét a kollégiumi ifjuság zászlajának létrehozására. Hosszas
és tartalmas beszédében különösen kiemelte a zászlónak,
mint az egyesülés symbolumának nagy jelentőségét, hivat-
kozott a régi zászló történetére, mely 1848-ban elveszett, s
körvonalozta az eszme megvalósításának módját, eszközeit.
Beszédét lelkes éljennel fogadták, kimondták, hogy létesí-
teni fog az ifjuság egy zászlót, mely az egész kollégiumi
ifjuság zászlaja lesz. Ilyen értelemben hozván meg a határo-
zatot, a módozatok megbeszélésére egy 20 tagból álló
bizottságot választottak fele részben jogász, fele részben
pedig theologus tagokból, mely aztán a megállapodott idő-
ben a senior vezetése mellett fogja munkáját végezni. A
joghallgatók közül megválasztottak: Ozory István, Széll
Ákos, H. Kiss Pál, Wolafka Nándor, Szávay Zoltán, Somossy
József, Lukács Tihamér, Segesváry Viktor, Erdős József,
Nyikos Sándor; a hittanhallgatók közül: Kolozsváry Mihály,
Baróthy István, Kiss Károly, Adorján István, Makai Kálmán,
Létay Menyhért, Szele Miklós, Bán István, Barkaszy Károly,
Tóth Sándor. Ezek után áldás és siker kívánással zárta be a
senior a gyűlést.

A „M. I. T.“ 1904 október 8-án tartotta 2-ik rendes
gyűlését. Napirend előtt H. Kiss Pál elnök bejelenti a választ-
mányának azt a határozatát, hogy az első félévben legsikere-
sebben s legszorgalmasabban működő szavalónak, felolvasó-
nak és szabadon előadónak 20—20 korona jutalmat ad. A
jelentést tudomásul veszik.

A tárgysorozatot Nagy Imre 1. jh. közepesen sikerült
szavallatával (Farkas Imre: »Czinka Panna«), Porkoláb Zoltán

1. jh. tudomásul vett birálatával (Kovács Lajos 2. h. j.: »Kossuth« ódája felett) és Domonkos József 1. th. birálatra kibocsátott költemények felolvasásával töltötték be.

Az élénk hangulatu. gyűlést az elnök idő előre haladottsága miatt zárta be.

Október 6. Az akadémiai ifjuságnak — mult számunkban már röviden megemlített október 6-iki gyászünnepélye szép közönség részvétele mellett folyt le október 6-án délután 5 órakor, a kollegium disztermében. Az ünnepélyt a »Főiskolai énekkar« nyitotta meg. A tőle már megszokott preczizitással adta elő Silcher szép gyászadalát. Utána dr. Jászi Viktor jogi dékán fejtegette szép, lendületes szónoklatában a nagy nap jelentőségét. A dékán megnyitó beszéde után Szilágyi Dezső jh. szavalt szép sikerrel Lengyel Béla jh., lapunk társszerkesztőjének pályadíjat nyert lendületes alkalmi költeményét. Szavalat után ugy a szavaló, mint a szerző megjelent a hálás közönség előtt, hogy a tapsokat megköszönje. Azután a »Főiskolai zenekör« szerzett élvezetes perczeket szép mélabus magyar nótáival. Majd lapunk főszerkesztője Lukács Tihámér jh. emlékezett meg magas szárnyalású költői beszédében a nagy Vértanúkról. A gyászünnepélyt a szózat éneklése zárta be. Ezzel szétoszlott a közönség, magával vive egy pár órának kellemes emlékét.

A „Joghallgatók Segítő Egyesülete“ folyó hó 7-én, pénteken este 6 órakor népes közgyűlést tartott. A gyűlés tárgya a fenntartó bizottság jelentésének meghallgatása és az ifj. Ozcry István lemondása folytán megüresedett elnöki állás betöltése volt. A fenntartó bizottságot, minthogy a rájuk bízott feladatot hűen és lelkiismeretesen végezték el, felmentették, azután pedig elnöknek egyhangulag Széll Ákos negyedéves joghallgatót választották meg. Az új elnök rövid beszédben megköszönte a bizalmat s azon akaratának adott kifejezést, hogy tisztében mindig becsületesen fog eljárni. A leköszönt elnök, ifj. Ozory István érdemeit méltatták ezután és örökítették meg jegyzőkönyvileg és minthogy Nagy István 4. jh. választmányi tagsági állásáról lemondott, helyére szintén Ozory Istvánt választották meg.

Az egyesület választmánya a kiosztandó ingyen-segélyek dolgában folyó hó 8-án, szombaton döntött a következőleg:

18 koronát kaptak:

Kaimovics Lajos 2. jh.
Matkó Ferencz 2. jh.
Raniszavjevics György 1. jh.
Mező Sándor 2. jh.
Sallay Géza 2. jh.
Ertsey Ernő 2. jh.
Lippe Jenő 4. jh.
Nagy József 1. jh.
Fehér Károly 1. jh.
Kostyák József 1. jh.

16 koronát kaptak:

Tóth Endre 4. j.
Bihary Kálmán 4. jh.
Szilágyi Dezső 2. jh.
Perlgrund Salamon 1. jh.
Nagy Imre 1. jh.

Kossuth-szobor leleplezési ünnepély Hajdunánáson. Őszinte hazafiságának, nemes áldozatkészségének fényes tanujelét adta a hajduk egyik ősi fészke: Hajdunánás, folyó hó 2-án. Ekkor leplezték le ott ugyanis Kossuth apánknak, Hervay János szobrász által mintázott, kizárólag a hajdunánásiak adakozásaiból készült szép szobrát. A város leg szebb helyén áll a Kossuthot, mint szónokot ábrázoló szobor. Jobbja ökölbe van szorítva „mintegy széttörendő — Rákosi Viktor szavai szerint — ama bilincseket, miket idegen kezek vertek reánk“.

A leleplezési ünnepélyt Rákosi Viktor, a város képviselője nyitotta meg, remek beszéddel. Utána Nagy Gábor ügyvéd, a szoborbizottság elnöke ajánlotta a polgármester és a polgárság oltalmába a szobrot. A polgármester válasza után Kossuth Ferencz tartott hatalmas beszédet s végül jeles poétánk Pósa Lajos szavalt a „Kossuth szobránál“ című alkalmi ódáját. Ezek után a város és a többi küldöttségek megkoszorúzták a szobrot. Hét órakor bankett volt, délután 4 órakor pedig a főgimnáziumi ifjuság tartott külön ünnepélyt.

A nánásiak életében örökre emlékezetes napot egy nagyon jól sikerült táncmulatság zárta be, melyen a debreczeni kollégiumi ifjuság is részt vett, mint a vendégszeretéről híres hajdunánási urak szívesen látott vendégei.

A Hittanszaki Segítő Egyesület hosszas vajadás után október hó 3-án alakult meg a következő tisztikarral. Elnök: Kövér Árpád senior, alelnök: Tóth Sándor 3. th., jegyző: Melegh Gyula 3. th., pénztárnok: Makay Kálmán 2. th., ellenőr: Létay P. Menyhért 3. th. Választmányi tagok: Halász András, Varga Béla 4. th.; Jóljárt István, Gilicze Sándor 3. th.; Bán István, Szendrey István 2. th.; Szabó Dániel, Tuba Endre 1. th. Az egyesület — mint halljuk — gyökeres ujításokkal kezdte meg működését.

Hittérítő Debreczenben. Érdekes vendége lesz e hónap folyamán a debreczeni főiskolának. Maclean angol származású indiai missionarius jön közénk, hogy hittérítői munkálkodásáról tarston előadásokat s ezek által ismertesse s kedveltesse meg a külmisszió nagy jelentőségét. A Hittanszaki Önképző Társulat a fogadtatásához s-itteni szerepléséhez már meg is tette a szükséges intézkedéseket. Mi is érdeklődéssel, sőt szíves örömmel várjuk körünkbe; kíváncsisággal nézünk köztünk való időzése elé, annyival is inkább, mert ő, mint a keresztyén diákszövetség lelkes bajnoka, eme eszmének is igyekszik hű követőket gyűjteni s első sorban talán ez lehet idejövételének célja.

A Hittanszaki Önképző Társulat megalakulása óta már három gyűlést tartott. Az első szept. 20-án volt, énekléssel és imádkozással nyitották meg. Makay Kálmán 3. th. mondotta az évmegnyitó imát, kenetteljesen; Kövér Árpád elnök-senior pedig általános tájékoztatót terjesztett elő a Társulat ez évi munkálkodására vonatkozólag. Körvonaloza ebben különösen a külső és belső munkálkodást. A külső munkálkodást illetőleg ő is a régi mesgyéken igyekszik haladni. Az egyháztársadalmi összejövetelek és protestáns-estélyek érdemelnek e tekintetben különösen említést. A belső munkálkodás pedig ugy a gyakorlati, mint a tudományos önképzés kereteit törekszik érinteni. A második gyűlés október hó 5-én volt; ezen Varga Csongor 2. th. imádkozott közepes sikerrel, Kövér Árpád pedig vallásos

elméledést olvasott fel. A harmadik gyűlést pedig október 12-én tartották, melyen Domján Lajos 1. th. imádkozott közepesen, Melegh Gyula 3. th. szintén; míg Létay P. Menyhért 3 th. pedig „a japánok vallásáról“ tartott szabad előadást.

Tanulmányi kirándulás. A debreczeni református főiskola gimnáziumának 30 tanulója tanulmányi kiránduláson volt. A kirándulás célját Erdély történelmi és egyéb nevezetességeinek megtekintése képezte. Debreczenből folyó hó 5-én reggel indultak el dr. Szabó Márton, — aki a kirándulást előkészítette, — Török Péter és dr. Csűrös Ferenc főgimnáziumi tanárok vezetése alatt. A szállás első helye Rév volt, hol a csodás szépségű cseppkő-barlangot szemléltek meg. Este tovább utaztak Kolozsvárra, hol a főgimnázium szállásolta el diákjainkat. Hatodikán Kolozsvár nevezetességeit keresték fel, többek között Mátyás király szülőházát és az ott elhelyezett becses ereklye-muzeumot, Mátyás király lovasszobrát, továbbá az egyetemet, főgimnáziumot és a kiválóbb középületeket. Estére Nagyenyedre érkezve, a híres Bethlen-kollégium szívesen látott vendégei lettek. Hetedikén a kollégium könyvtárának, muzeumának s szertárainak megtekintése után délután Gyulafehérvárra utaztak; közben megnézték a Hunyadi János 1442-ben törökökkel szemben vívott, első csatájáról híres marosszentimrei csatát. Gyulafehérváron a történelmi nevezetességű várat és vártemplomot, valamint a várban levő III. Károly lovasszobrát, Hunyadi János sírját, a Hunyadi János által restaurált Szent Mihály székesegyházat, muzeumot és egyéb nevezetességeket keresték fel. Nyolczadikán a piskii hidnál voltak, hol az épen most elhunyt Czech János Kemény nevű társával futamította meg az oláhokkal egyesült császáriakat 1849 február 9-én. — Következő napon, 9-én Vajdahunyadon a Hunyadiak várában és az állam tulajdonában levő vasgyárban voltak. Délután a gyalári vasércbányához a bánya külön keskeny vágányu vonatán mentek ki, ahonnan estefelé Vajdahunyadra visszatérve, 10-én reggel a kirándulás utolsó helyére Aradra értek. Aradon a tizenhárom vértanu siremlékét keresték fel és koszorúzták meg, továbbá megnézték a vesztőhelyet, várat és muzeumot, kisérő tanáraik a szükséges felvilágosítást mindenütt megadván. Aradról délután elindulva, 11-én hajnalban érkezett haza a kis diákcsoport, sok érdekes dolgot tapasztalva. Az érdekes és tanulságos kirándulás sokáig emlékeztető fog maradni a benne résztvevő diákoknak.

Az Amatőr. Az amatőr-fotografia mai rohamos terjedése, nagy népszerűsége és mindinkább nemes művészetté való kialakulása idején igazán időszerű annak a pompásan illusztrált, díszes folyóiratnak a megjelenése, mely Az Amatőr czímen most indult meg, mint az Esterházy Mihály gróf elnöklete alatt álló budapesti Photo-Club hivatalos közlönye. Az Amatőr programja, hogy legnevesebb amatőrjeink és íróink cikkei és fényképfelvételei révén minden érdekesebb fényképezési eljárással szakszerűen és mégis élvezetes formában megismertesse olvasóit. Ilyképen kezdőknek éppugy szolgál tanácsos és utmutatással, mint a művész-fotografusnak. Rovataiban hirt ad az összes hazai és külföldi felfedezésekről és kísérletekről s minden, a fotografálás terén elért újabb eredményről. Közli a szakegyesületekre és kiállításokra vonatkozó híreket s kiad minden hozzá beküldött szép és művészi képet. Minden számát a szöveg közé nyomott illusztrációkon kívül műmelléklet is díszíti.

Az Amatőr azonkívül versenyeket is fog rendezni s az előfizetői által beküldött képek közül a legjobbakat díjjal tünteti ki s belőlük külön kiállítást rendez. Adás — Vétel — Csere című rovatában előfizetőinek fényképezőgépek és felszerelések vételére, eladására vagy felvételek becsérelésére vonatkozó ajánlatait ingyen közvetíti; szerkesztői üzeneteiben pedig felvilágosítást ad a hozzá intézett szakszerű kérdésekre. A Kohlman Artur dr. szerkesztésében megjelent ujság 1. számának gazdag tartalma a következő: Programmunk. — Gróf Esterházy Mihály: A háromszinnyomatról. — Gróf Esterházy Mihály—Szana Tamás: Művész-amatőrök. — Kézdi-Kovács László: Fotografia és grafika. — Rózsa Miklós: Piktura és fotografia. — Yartin: A fotografálás jelentősége. — Kohlman Arthur dr.: Műfajok a fotografiában. — Rottenbiller Ödön dr.: Egyéniség a fotografiában. — Schmidt W.: A praktikus előhívás alapelemei. — Fényképezési eljárások. — Hazai krónika. — Külföldi krónika. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Különösen érdekes Tóth Bélának, az „Esti levelek“ nagynevű írójának egy levele, melyben bejelenti, hogy spanyolországi és afrikai utazásairól cikket ír és felvételeket ad az Amatőrnek. — Képeket a következő művészekről közöl az első szám: A czimlapot festette: Cserna Rezső. — A belső fejlécet rajzolta: Lakatos Arthur. — Műmelléklet: Kelemen Lajos dr.: Magdolna. — Gróf Esterházy Mihály: Csendélet-tanulmányok I—III. — Gróf Esterházy Mihály arcképe. — Gróf Esterházy Mihály: Nyílt tengeren. — Joannovich Pál dr.: A San Marco. — Magyar-Rosenberg Emil: Női arckép. — Magyar-Rosenberg Emil: Tanulmányfej. — Hubenay József: Castor és Pollux. — Magyar-Rosenberg Emil: Tavaszi hangulat. — Keller István dr.: A kis Robinson. — Művészi fejlécetek I—IV. — Az Amatőr kéthetenként jelenik meg nagy 4° alakban 16 oldalon, számos képpel, külön műmelléklettel s előfizetési ára egy negyed évre 3 korona 60 fillér. Egyes szám ára 60 fillér. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, V., Honvéd-utca 10) ingyen és bérmentve küld mindenkinek, aki eziránt egy levelezőlapon hozzá fordul.

A „Főiskolai Gyorsíró Egyesület“ szept. 27-én tartotta alakuló gyűlését a tagok meglehetősen csekély számu részvéte mellett. Különösen az akadémiai tanulók iratkoznak be évről-évre kevesebb számban, aminek okát nem tudjuk megfejteni, s elfogadható magyarázattal igazolni. Szomorú jele az idősknek, hogy eme élvezetes és hasznos önképzéstől annyira elidegenednek. A gyűlést nt. Csiky Lajos felügyelő tanár nyitotta meg a tőle megszokott ékesszólással, s majd a tisztikar megválasztására hívta fel a tagok figyelmét. Elnök lett: Zöld József 1. jh., főjegyző: Kemény Ferenc 8. o., aljegyző: Órás Géza 8. o., pénztárnok: Nagy Imre 1. jh., könyvtárnok: Jóljárt István 3. th., választmányi tagok: Gilicze Sándor 3. th., Bán István 2. th., Bóné Endre 3. jh., Sáfár László 1. jh., Ádor Dániel 8. o., Szentpáli Zsigmond 7. o. Tanfolyamvezetők kezdőknél: Zöld József, haladóknál: Kemény Ferenc, gyakorlóknál: Nagy Imre. Tanfolyamvizsgáló bizottság a folyó évre: Zöld József 1. jh., elnök: Bán István 2. th. és Gilicze Sándor 3 th.

Frankó János lapunk munkatársa kiadja összegyűjtött költeményeit. A kötet már a napokban meg fog jelenni. Előfizetéseket lehet eszközölni lapunk szerkesztőségénél is.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. (Helyben.) Szép költeménye helyszüke miatt jövő számunkra maradt.

P. L. (Helyben.) Beküldött tárczáját kiadtuk szépirodalmi szerkesztő társunknak megbirálás végett.

S. L. (Helyben.) Versét megkaptuk, de sajnálatunkra a benne előforduló ellenmondások miatt nem közölhetjük. Jobbat kérünk!

K. S. (Helyben.) Versében a különösségre törekszik, de kevés eredménnyel! Sajnálatunkra nem közölhető. —